

REDD+

နှင့်

အမျိုးသမီးများ၏

အခွင့်အရေးများ

သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှု လျှော့ချခြင်း (REDD+) လုပ်ငန်းစဉ်သည် သစ်တောများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း၊ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပြုစုပျိုးထောင်ခြင်းများဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုကို ရင်ဆိုင်ကျော်လွှားရန် နိုင်ငံတကာမှ အစပြုဆောင်ရွက်လာသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ REDD+သည် ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း (UNFCCC)၏ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကာဗွန်စုပေါင်းမှုလျှော့ချရေး သစ်တောများအား ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ရန်ပုံငွေရရှိ စေမည့် နည်းလမ်းတစ်ရပ်လည်းဖြစ်ပါသည်။ REDD+လုပ်ငန်းစဉ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာတွင် သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းကို တွန်းအားများဖြစ်စေသည့် လက်ရှိပြဋ္ဌာန်းထားသည့် မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများအား ပြန်လည် သုံးသပ်ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် သစ်တောများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြုစု ထူထောင်ပေးသည့် သစ်တောပိုင်ဆိုင်သူများကို တိုက်ရိုက်ငွေပေးချေခြင်း တို့ ပါဝင်ပါသည်။

သယံဇာတနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဝန်ကြီးဌာန(MONREC)သည် နိုင်ငံ၏ လက်ရှိအခြေအနေများနှင့် ကိုက်ညီပြီး နိုင်ငံတကာတွင် သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် ကတိကဝတ်များနှင့်အညီ REDD+ဆိုင်ရာ အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲရန် အစိုးရ၏ အစည်းအဝေးဆောင်ရွက်မှုအနေဖြင့် ဦးဆောင်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများသည် မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုများအား အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းနှင့် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်တိုင်းတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိစေရေး၊ အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ကို ဤလုပ်ငန်းစဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ရေးဆွဲဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။

ပဲရစ်သဘောတူညီချက်တွင် “အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုအား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းပေးမည့် လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သည့်အခါတိုင်းတွင် ၎င်းတို့၏ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ဝတ္တရားများဖြစ်သော လူ့အခွင့်အရေးများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ၊ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများအခွင့်အရေး၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ ကလေးသူငယ်များ၊ မသန်စွမ်းသူများနှင့်ထိခိုက်လွယ်သည့် အခြေအနေတွင် ရှိနေသူများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ကျားမတန်းတူဖြစ်မှု၊ အမျိုးသမီးများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမှုနှင့် သားစဉ်မြေးဆက် သာတူညီမျှရှိမှု တို့ဖြစ်လာစေရေးအတွက် လေးစားရမည်၊ မြင့်တင်ပေးရမည်၊ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။”

REDD+နှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ အပေါ် သဘောတူညီချက်များဖော်ပြထားသည့် ပဲရစ်သဘောတူညီချက်နှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ (၁၆)ကြိမ်မြောက်ညီလာခံအစည်းအဝေး(COP16)တို့သည် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျားမတန်းတူဖြစ်စေမည့် ဆောင်ရွက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ အမျိုးသမီးများကို စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ပေးမှုဆိုင်ရာတို့တွင် ပါဝင်ခွင့်ရှိစေခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးများအပါအဝင် ဒေသခံပြည်သူများ ထိရောက်စွာ အပြည့်အဝပူးပေါင်းပါဝင်မှုများရှိသင့်ကြောင်း အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ CEDAWနှင့် UNDRIPတို့ကို အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်၊ FPIC၊ မူဝါဒဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်များ ရေးဆွဲရာတွင် အမျိုးသမီးများ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့်၊ ထိမ်းမြားလက်ထပ်ထားသည့် အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးနှစ်ဦးအကြား ပိုင်ဆိုင်မှုများ တန်းတူညီမျှရရှိခြင်းများပါဝင်ပါသည်။ REDD+အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် UN-REDDအစီအစဉ်၏ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်မှုအရ REDD+အနေဖြင့် ဆိုးကျိုးများမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးရုံမျှမက အမျိုးသမီးများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့် အာဏာများ မြှင့်တင်ပေးရေးနှင့် အမျိုးသမီးများ၏ ရပိုင်ခွင့်များ အားကောင်းလာစေရေးတို့ကိုပါ တက်ကြွစွာ လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း အကြံပြုထားပါသည်။

UNFCCCက ချမှတ်ထားသည့် REDD+ ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ

REDD+၏ ဖြစ်နိုင်ဖွယ် အန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်စေရန်အလို့ငှာ ၂၀၁၀ခုနှစ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် (၁၆) ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ(COP16)၊ ကန်ကူးသဘောတူညီချက်တွင် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ ဆိုင်ရာ အချက်(၇)ချက်ကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ REDD+ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ပြင်ဆင်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံသည် UNFCCC၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ အဆိုပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများကို မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အထောက်အကူဖြစ်စေခြင်းအတွက် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မူဝါဒများ၊ ဥပဒေများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို မည်သို့ ကာကွယ်စောင့်ရှောက် ပေးနေကြောင်းနှင့် လက်တွေ့တွင် မည်သို့လေးစားလိုက်နာ အကောင်အထည်ဖော်နေကြောင်းတို့ကို ဆန်းစစ်နိုင်ရေးအတွက် အမျိုးသားအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်စနစ်(SIS)တစ်ခုကို တည်ထောင်ရန် လမ်းညွှန်ထားပါသည်။

ယင်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများသည် တရားဝင် တာဝန်ခံမှုမရှိသော လမ်းညွှန်ချက်သာဖြစ်သော်လည်း ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများနှင့် ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးမှုယန္တရားတို့အနေဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ ပြည့်စုံစွာ ဆောင်ကြဉ်းပေးမထားသည့်အတွက် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်အား ပံ့ပိုးကူညီပေးရန် နှောင့်နှေးနေနိုင်ပါသည်။ REDD+ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုများ နိုင်ငံအဆင့်တွင် အောင်မြင်သည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်ဖြစ်ပေါ်လာရေး အထူးသဖြင့် အငြင်းပွားမှုပြဿနာများနှင့် မြေယာနှင့် သစ်တောမြေပိုင်ဆိုင်မှုတို့၌ လုံခြုံစိတ်ချရမှုမရှိသည့် သမိုင်းအထောက်အထားများရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ နိုင်ငံများအတွက်အထူးပင် အရေးကြီးလှပါသည်။ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများအလျဉ်းမရှိပါက REDD+အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်း၊ စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်းကြောင့် သဘာဝတောများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်း၊ မြေယာဈေးကစားခြင်း၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးခြင်း၊ မြေမဲ့ယာမဲ့များ များလာခြင်း၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုမရှိခြင်းနှင့် အခြားပြင်းထန်သည့် ဆိုးကျိုးများဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအသီးသီးတို့သည် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်အား အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့်အခါ အောက်ဖော်ပြပါ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုများဖြင့် လိုက်နာဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်-

(က) ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံအဆင့် သစ်တောလုပ်ငန်းအစီအစဉ်များ၊ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ၏ ကြေညာချက်များနှင့် သဘောတူညီချက်များ၏ ရည်ရွယ်ချက်များအား အထောက်အကူဖြစ်စေရမည် သို့မဟုတ် ကိုက်ညီရမည်။

REDD+လုပ်ငန်းများသည် နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီချက်များအား လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် အသင့်လျော်ဆုံး သဘောတူညီချက်များမှာ-

ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနတိုင်းရင်းသားများဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်း (UNDRIP)၊ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ အမျိုးသမီးများအား ဆန့်ကျင်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပုံစံအမျိုးမျိုး ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ ကြေငြာချက် (CEDAW)၊ ၁၉၇၉ ခုနှစ်၊

- လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် စာချုပ်များသည် အမျိုးသမီးများအား ဆန့်ကျင်သည့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပုံစံအမျိုးမျိုး ပပျောက်ရေးအတွက် စတင်ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်များပြုထားပြီး အောက်ပါအချက်များကို အလေးထားဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်-
  - နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ မူဝါဒများ ရေးဆွဲပြဌာန်းရာတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် အမျိုးသမီးများတွင် တန်းတူ အခွင့်အရေးရှိပါသည် (အပိုဒ် ၇)။
  - အဆင့်အသီးသီးတွင် ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းစဉ်များ စီစဉ်ရေးဆွဲရာတွင်လည်းကောင်း၊ ယင်းအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်းကောင်း ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများ ပါဝင်နိုင်ပါသည် (အပိုဒ် ၁၄)။
  - ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများသည် ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်လျက် ယင်းမှ ရရှိသည့် အကျိုးကျေးဇူးများကို ညီညွတ်မျှတစွာရရှိခံစားပြီး သင်တန်းများနှင့် ပညာသင်ကြားမှု ပုံစံအမျိုးမျိုးတို့အား ရရှိစေလျက်သင့်လျော်သည့် နည်းပညာများကို ရရှိသုံးစွဲနိုင်ရမည် (အပိုဒ် ၁၄)။
  - ကျေးလက်နေအမျိုးသမီးများတွင် မြေယာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအပြင် အခြေချနေထိုင်မှု အစီအမံများတွင်ပါ တန်းတူရည်တူ ဆက်ဆံမှုရှိရမည် (အပိုဒ် ၁၄)။
  - ဇနီးသည်နှင့်ခင်ပွန်း နှစ်ယောက်လုံးအတွက် ပိုင်ဆိုင်မှု၊ ရှာဖွေထားသည့် ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အသုံးပြုမှုနှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့် ပစ္စည်းဥစ္စာ စသည့် ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခွင့်အရေးများ တန်းတူရှိရမည် (အပိုဒ် ၁၆)။

(ခ) နိုင်ငံအလိုက် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု နှင့် အချုပ်အခြာ အာဏာ တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး ထိရောက်သည့် နိုင်ငံအဆင့် သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းထားမှု

REDD+သည် သစ်တောကဏ္ဍနှင့် သစ်တောပြုန်းတီးမှုကို ဖြစ်စေသည့် အခြားကဏ္ဍများအား စီမံခန့်ခွဲရာတွင် ထိရောက်မှု ရှိစေသင့်ပါသည်။ REDD+ သည် သစ်တောများအား ကာဗွန်ပမာဏနှင့် ညီမျှသည့် ငွေကြေးများ ဆောင်ကြဉ်းလာခြင်းဖြင့် ပိုမိုတန်ဖိုးရှိစေမည်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတွင် အဂတိလိုက်စားမှုများ များပြားလာခြင်းနှင့် ကာဗွန်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များကို တောင်းဆိုခွင့်ရရှိလာစေရန် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ မြှင့်တက်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်များ ကြုံတွေ့နိုင်ပါသည်။ REDD+အစီအစဉ်သည် အဆိုပါ အန္တရာယ်များကို လျော့နည်းစေရန် စီမံခန့်ခွဲပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသည် ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနတိုင်းရင်းသားများဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကြေငြာစာတမ်းအား ထုတ်ပြန်ထားသည်ကို မှတ်သားလျက် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ တာဝန်သိမှုများ၊ နိုင်ငံအဆင့် အခြေအနေများနှင့် ဥပဒေများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစား ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အသိပညာဗဟုတုနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို လေးစားလိုက်နာရန်၊

၎င်းတို့၏ မြေယာများနှင့် ပိုင်ဆိုင်သည့် နယ်နိမိတ်များအတွက် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ၎င်းတို့၏ မြေယာများအပေါ် ထိခိုက်စေနိုင်မည့် စီမံကိန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု (FPIC)ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုပေးခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။

(ဃ) ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၊ အထူးသဖြင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ အဓိပ္ပါယ် လေးနက်ပြည့်ဝသည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိစေရန်၊

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်၏ အစီအစဉ်ရေးဆွဲခြင်းမှ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း၊ ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်းအထိ အဆင့်တိုင်းတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်စေသင့်ပါသည်။

“ UNFCCC က ချမှတ်ထားသည့် REDD+ ဆိုင်ရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ ”

(င) သဘာဝသစ်တောများကို ပြောင်းလဲအသုံးပြုခြင်း မဖြစ်စေဘဲ ယင်းအစား သဘာဝသစ်တောများနှင့် ၎င်း၏ ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများအား ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းလာစေရေး ဆွဲဆောင်အားပေးမှုများသာမက အခြားသော လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို တိုးမြှင့်လာစေရေးကို အလေးထားခြင်းဖြင့် ဆောင်ရွက်မည့်လုပ်ငန်းများသည် သဘာဝသစ်တောများနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအား ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ခြင်း နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိစေရမည်။

REDD+စီမံကိန်းတစ်ခုအောက်မှ အကောင်အထည်ဖော်မည့် စိုက်ခင်းများတည်ထောင်ခြင်းသည် ဥပမာအားဖြင့် သဘာဝသစ်တောများနေရာတွင် ခုတ်လှဲအစားထိုးစိုက်ပျိုးခြင်းနှင့် သစ်တောများတည်ထောင်ခြင်းကို ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအတွက် အရေးပါသည့် မြက်ခင်းတောတစ်တောတွင် ပြောင်းလဲစိုက်ပျိုးခြင်းတို့ မဖြစ်စေသင့်ပါ။

(စ) တန်ပြန်သက်ရောက်နိုင်မည့် အန္တရာယ်အား ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ဆောင်ရွက်ချက်များ

ဆိုလိုသည်မှာ သစ်တောများကို REDD+ဆိုင် ရာငွေပေးချေမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ခုတ်လှဲခြင်းအစား ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ထိန်းသိမ်းကာကွယ်မှုရှိရေး လိုအပ်ချက်ရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများအတွက် မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု ရှင်းလင်းပြတ်သားမှုရှိရေး အစီအမံများ အထူးသဖြင့် ဒေသခံပြည်သူများ REDD+မှ အကျိုးခံစားမှုရှိစေရန် လိုအပ်ချက်နှင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိပါသည်။

(ဆ) ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုများ အခြားနေရာများမှ ဖြစ်ပေါ်လာမှုအား လျော့နည်းစေရန် ဆောင်ရွက်ချက်များ

အကယ်၍ သစ်တောများ ပြုန်းတီးခြင်းသည် REDD+ရှေ့ပြေးစီမံကိန်း နယ်မြေများတွင် လျော့နည်းလာသော်လည်း အခြားဒေသများ၌ မြင့်မားနေမည်ဆိုပါက ခြုံငုံကြည့်လျှင် သစ်တောများ ပျက်စီးပြုန်းတီးမှု လျော့နည်း လာမည်မဟုတ်ပါ။ စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် သစ်ထုတ်ခြင်း လုပ်ငန်းတစ်ခုအနေဖြင့် တောတစ်တောမှ အခြားတောတစ်တောသို့ ပြောင်းရွှေ့လုပ်ဆောင်နေခြင်းသည် အောင်မြင်သည့် REDD+စီမံကိန်း မဟုတ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားအဆင့် REDD+ ဆိုင်ရာ လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင် ရေးရာ ကာကွယ် စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံအဆင့် REDD+ဆိုင်ရာ မဟာ ဗျူဟာတစ်ရပ် ရေးဆွဲသည့်လုပ်ငန်းအား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါ သည်။ သစ်တောဦးစီးဌာနနှင့် REDD+ဆိုင်ရာ ပင်မယူနစ်တို့ သည် ITTOနှင့်အတူတကွ ပူးပေါင်းလျက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ အစီအစဉ်အတွက် လူမှုရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရေးရာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများကို ပြင်ဆင်ရေးဆွဲလျက်ရှိပါ သည်။ UN-REDDအစီအစဉ်၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများကို အသိအမှတ်ပြု လေးစား လိုက်နာနိုင်ရေးအတွက် လမ်းပြမြေပုံတစ်ခုနှင့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ် တစ်ရပ်အား လက်ရှိအချိန်တွင် ရေးဆွဲလျက်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံအဆင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုများသည် REDD+အစီအစဉ်အား ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ခြင်းနှင့် သုံးသပ်အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ အမျိုးသမီးများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ အဓိပ္ပာယ် လေးနက် ပြည့်ဝစွာ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုရှိရန် လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်းကို အတည် ပြုထားပါသည်။ အစီအစဉ်သည် အမျိုးသမီးများ၏ ဦးစားပေး များနှင့် အမြင်အမျိုးမျိုးတို့အား REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အလေးထား ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်မှု ရှိရေးကို ရည်မှန်းထားသင့် ပါသည်။ သို့မှသာ REDD+မှ ဆောင်ကြဉ်းလာမည့် အကျိုးကျေး ဇူးများကို သာတူညီမျှရှိစွာနှင့် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် စည်းကမ်းသတ် မှတ်ချက်များဖြင့် ရရှိခံစားစေမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံမူ(၁) REDD+အစီအစဉ်များသည် မြေယာများ၊ နယ်နိမိတ်များနှင့် သဘာဝသယံဇာတနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုလေးစားလိုက်နာရမည်။

ဤအခြေခံမူအား ပြည့်ဝစွာရရှိစေရန်အလို့ငှာ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ REDD+ အစီအစဉ်၊ မူဝါဒများနှင့် မြေအသုံးချမှု အစီအစဉ်များသည် မြေယာများ၊ သစ်တောများနှင့် အခြား သဘာဝသယံဇာတများနှင့် ပတ်သက်သည့် ဌာနေတိုင်း ရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် မိရိုးဖလာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြု လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းမြေယာပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေးများ၌ ပါဝင်သည့် ဝင်ရောက် သွားလာခွင့်၊ စီမံခန့်ခွဲခွင့်နှင့် အသုံးပြုခွင့်တို့ကို တစ်ဦးချင်းစီအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ စုပေါင်းထားသည့်အဖွဲ့ အတွက်သော်လည်းကောင်း အခွင့်အရေးနှစ်ရပ်လုံး ပါဝင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့် သဘာဝသယံဇာတများသည် မည်သူပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ခွဲခြားသတ်မှတ်သည့် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများပါဝင်သည့် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုလုပ်ငန်းစဉ် တစ်ရပ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

REDD+လုပ်ငန်းစဉ်သည် မြေယာများနှင့် သဘာဝသယံဇာတဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို တစ်နည်း နည်းဖြင့် ထိခိုက်စေနိုင်သည့်အတွက် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၏ FPIC သဘောတူညီချက် ရရှိရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ FPICကို REDD+အစီအစဉ်များ၏ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း နှစ်ရပ်လုံးတွင် အသုံးပြုရမည်ဖြစ်ပါသည်။(၁. ၃)။ ဒေသခံပြည်သူများသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများအပါအဝင် အဖွဲ့ဝင်များအားလုံး၏ သဘောထားအမြင်အမျိုးမျိုးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားစေမည့် FPIC လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို သတ်မှတ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

REDD+တွင် ကာဗွန်စုပေါင်းမှုအတွက် ငွေပေးချေမှုစနစ်ပါဝင်လာပါက ကာဗွန်ပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့်အရေးများ ကို မြေယာနှင့် သဘာဝသယံဇာတများအပေါ် ပုံမှန် မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်များနှင့် မိရိုးဖလာ မြေယာပိုင်ဆိုင်မှု အခွင့် အရေးများကို အခြေခံရမည်ဖြစ်ပါသည် (၁. ၄)။ ကာဗွန်ပိုင်ဆိုင်မှုများကို တောင်းဆိုလာစေရန် တွန်းအားပေးနေ သည့် မြေယာသိမ်းယူပိုင်ဆိုင်မှုများကို ကာကွယ်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

အခြေခံမူ(၂) REDD+အစီအစဉ်မှ ရရှိမည့်အကျိုးကျေးဇူးများကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူများနှင့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအကြား ညီညွတ်မျှတစွာ ခွဲဝေရရှိစေရမည်။

REDD+အစီအစဉ်သည် ရရှိလာမည့်အကျိုးကျေးဇူး၊ ယင်းလုပ်ငန်းအတွက် ကုန်ကျစရိတ်များနှင့် ကြုံတွေ့ရမည့် အန္တရာယ်များကို ဆန်းစစ်သည့်အခါ ယင်းအစီအစဉ်နှင့် စီမံကိန်း ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသည့်ကာလတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများပါဝင်လာစေရန် အထူးအလေးပေး ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သာတူညီမျှဖြစ်စေသည့် အကျိုးအမြတ် ခွဲဝေရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များသည် REDD+မှ အကျိုးအမြတ်များကို အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများရရှိစေရေးကိုလည်း သေချာစေသင့်ပါသည်။ အကျိုးအမြတ်များကို သာတူညီမျှ ခွဲဝေရမည်ဖြစ်ပြီး ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် မည်သို့ခွဲဝေမည်၊ မည်သည့် အကျိုးအမြတ်မျိုးများ ရရှိစေမည် မည်သို့ခွဲဝေပေးမည် စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီပေးရပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် အကျိုးအမြတ်များကို ဒေသခံပြည်သူတစ်ဖွဲ့လုံး၏ ရန်ပုံငွေအဖြစ် ခွဲဝေပေးပြီး ယင်းကို ဒေသခံတစ်ရပ်လုံး အကျိုးရှိစေမည့် နယ်ပယ်များတွင် မည်သို့အသုံးပြုမည် ဖြစ်ကြောင်း လမ်းညွှန်ချက်များဖြင့် ပေးနိုင်ပါသည်။

အခြေခံမူ(၃) REDD+လုပ်ငန်းစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ(တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများ) အထူးသဖြင့် ထိခိုက်လွယ်သော လူတန်းစားများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု လုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုဘဝများ ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရေး အထောက်အကူပြုစေရမည်။

REDD+ကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲသည့်အခါတွင် အထူးအလေးထားရမည့်သူများမှာ အမျိုးသမီးများ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများဖြစ်ပြီး ယင်းအစီအစဉ်သည် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှုများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေကာ ထိခိုက်လွယ်သူများ ထပ်မံမဖြစ်စေရေးကို သေချာမှုရှိစေရမည်ဖြစ်ပါသည်။

အခြေခံမူ (၄) REDD+ လုပ်ငန်းစဉ်သည် ကောင်းမွန်သော စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို အထောက်အကူပြုစေရမည်။

REDD+လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးသိရှိစေခြင်း၊ သတိမထားမိခြင်း (oversight)အား ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ထိရောက်သည့် စာရင်းအင်းစစ်ဆေးခြင်းများဖြင့် အဂတိလိုက်စားမှုနှင့် ရန်ပုံငွေအလုံလုံးစားမှု အန္တရာယ်များလျော့နည်းစေရန် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစွာ စီမံခန့်ခွဲရမည်ဖြစ်ပါသည်။ REDD+လုပ်ငန်းစဉ်သည် သစ်တောများအား စီမံအုပ်ချုပ်မှုကောင်းမွန်စေရေးနှင့် သစ်တောများ ပျက်စီးပြုန်းတီးမှုကို အားပေးအားမြှောက်ဖြစ်စေသည့် အခြားကဏ္ဍများအား ထိန်းသိမ်းမှုကောင်းမွန်စေရေး ရည်ရွယ်ချက်များထားရှိသည့် အကောင်အထည်ဖော်မှု ရည်မှန်းချက်များ ချမှတ်ထားသင့်ပါသည်။ (၄. ၅)

အခြေခံမူ(၅) REDD+လုပ်ငန်းစဉ်သည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် ဂေဟစနစ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထိန်းသိမ်းကာ ကွယ်၍ ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်စေရမည်။

REDD+ လုပ်ငန်းစဉ် သည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို နိုင်ငံတကာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုအစီအမံများ(၁)ဖြစ်သော ကန်ကွန်းသဘောတူညီချက်နှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်နှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရမည်။

အခြေခံမူ(၆) REDD+အစီအစဉ်တွင် သက်ဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအားလုံး ထိရောက်စွာ အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းပါဝင်စေရမည်။

REDD+အစီအစဉ်တွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံပြည်သူများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သည့် အုပ်စုများအပါအဝင် စိတ်ဝင်စားသည့် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများအားလုံး ထိရောက်စွာ အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအဖွဲ့များသည် REDD+အစီအစဉ်၏ အကောင်အထည်ဖော်မည့် ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊

အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် သုံးသပ်ခြင်းများတွင် ပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းအစီအစဉ်ဆိုင်ရာ အစည်းအဝေး များနှင့် သဘောထားခံယူသည့် ဆွေးနွေးပွဲများ တက်ရောက်နိုင်ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကို ကိုယ် တိုင်ရွေးမြောက်စေလွှတ်နိုင်ရမည်။ (၆. ၂)

REDD+အစီအစဉ်သည် ဌာနတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဒေသခံပြည်သူများက ပြုလုပ်လေ့ရှိသည့် မိရိုးဖလာ စီမံခန့် ခဲ့မှုနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးမှု လုပ်ငန်းစဉ်များကို လေးစားလိုက်နာရမည်ဖြစ်ပြီး ယင်းတို့ကို အလေးမထားမှု မရှိစေရေး သေချာစေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရိုးရာဓလေ့ အသိပညာဗဟုသုတများ၊ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုများနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ စနစ်များကို REDD+အစီအစဉ်၏ ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်သုံး သပ်ခြင်းများတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး ရိုးရာဓလေ့ အသိပညာ ဗဟုသုတများ ရယူအသုံးပြုနိုင်ရေး အတွက်လည်း FPICကို ရယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (၆. ၃)

REDD+ အစီအစဉ်သည် ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ REDD+လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ထိရောက်အကျိုးရှိစွာ ပူးပေါင်း ပါဝင်နိုင်ရေးအတွက် လိုအပ်သည့် အသိပညာဗဟုသုတနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များရှိရေးကိုလည်း အလေးထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ (၆. ၅)။ အမျိုးသမီးများ၊ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ထိခိုက်လွယ်သူများသည် REDD+လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ၎င်းတို့ အပြည့်အဝပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရေး သေချာမှုရှိစေရန် သင်တန်းများပို့ချခြင်းနှင့် ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ဖြစ်စေမည့် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများ ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။ ဆက်စပ်ပတ် သက်သူများ၏ ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် ရရှိလာသည့်သတင်းအချက်အလက်များကို ပြန်လည် ဝေမျှပေးနိုင်ရ မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ ကိုယ်စားပြုပါဝင်နေသည့် နယ်ပယ်များတွင်လည်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိကာ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်း နိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ (၆. ၆)။ မကျေနပ်မှု၊ အငြင်းပွားမှု ပြဿနာများဖြေရှင်းပေးသည့် ယန္တရားကို REDD+ အတွက် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ (၆. ၄)။

အခြေခံမူ(၇) REDD+အစီအစဉ်သည် သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် များ၊ ကြေညာချက်များ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ညီညွတ်ရမည်။

ဒေသအဆင့် သို့မဟုတ် နိုင်ငံအဆင့် ဥပဒေများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များ၊ ကြေညာချက် များနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါက ယင်းအားနည်းကွာဟချက်များနှင့် ကွဲပြားချက်များကို ညှိနှိုင်းအဖြေရှာပေးမည့် လုပ် ငန်းစဉ်တစ်ရပ်ကို တည်ထောင်ပေးရမည်။ နိုင်ငံတကာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးမှုများနှင့်အညီ အမျိုးသမီးများ၏ အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်၍ သင့်လျော်ကိုက်ညီမှု အရှိဆုံး ကြေငြာချက်များမှာ CEDAWနှင့် UNDRIPတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ပွဲနှင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်ဖြင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

အမှတ် (၆၈၇)၊ ကြို့ကုန်း စလမ်း(တောင်)၊ အရှေ့ကြို့ကုန်း၊ အင်းစိန် - ရန်ကုန်။
ရုံးဖုန်း / ၀၉-၂၅၄ ၂၄၉ ၄၉၄
ဖေ့(စ်)ဘွတ်လိပ်စာ / <https://www.facebook.com/PromotionOfIndigenousandNatureTogether>
အင်တာနက်လိပ်စာ / www.pointmyanmar.org
အီးမေးလ် / point.org.mm@gmail.com